بزمارە ماڵ وگەیژە.. نووسینی: بەکر ئەحمەد

چەند ساڵێکە دیاردەی “بزمارەماڵ” لە چین بۆتە وەردی سەرزاری میدیای ولات و لە ڕێگەی وێنە سەرنجڕاکێشەکانی دیاردەکەیشەوە، ئینسان لە گۆشە و کەنارەکانی دنیادا، روخساری بزمارە مالەکانیش دەبینێت.

“بزمارەماڵ” ناوی دیاردەکەیە و لە سادەترین پێناسەکردنیدا، بریتییە لەو بەرێککەوتنە یاسایانەی کاتێک خواستی کۆمپانیا زەبەلاحەکانی بیناسازی ، ڕووبەڕووی خواستی نەفرۆشتنی ماڵ و زەوی وزاری هاولاتییان دەبێتەوە کاتێک نایانەوێ ماڵ و موڵکیان بە کۆمپانیاکان بفرۆشنەوە. بێگوومان لەو کاتەی کە کۆمپانیاکان دەیانەوێت پرۆژەیەکی نوێ لەو شوێنەدا دروستبکەن کە موڵک و ماڵی هاولاتییانە.

بە کورتییەکەی: ئەو خاوەنماڵانەی ڕێیاننەداوە کۆمپانیا مالەکانیان بکاتە بەشێک لە پرۆژەکەیان، مالەکانیان وەک بزمارێکی چەقێنراو لەسەر نەخشەی بیناسازی کۆمپانیاکان دەهێڵنەوە. دیمەنی تاکە ماڵێک کەوەک بزمار لە ناو شەفە و لەری و سەنگی کۆمپانیاکاندا سەربەرزانە ڕاوەستاوە، گێرەرەوەی نا وتنەکە بە: ناکرێ هەموو شتێک بە دڵی ئەوە بێت!

هاوکاتیش دیاردەکە وەک ناوهێنانێک بۆ ئەو نەخشە جێبەجێنەکراوانەش بەکاردەهێنرێت کاتێک کۆمپانیا بە نیازە پرۆژەی تازە بخاتە پلاندانانی خەیەوە و دەبێت حساب و کتابە بۆ ئەو زەمینانە بکات کە لە سەرەتاوە لە کێلگەیەکی بزمار دەچن، نەبادا لە سبەینێیەکدا بزمارێک بە قاچیدا بچەقێت. ئەم دیمەنانەی خوارەوە، چەند نموونەیەکی کەمی ئەو بزمارە ماڵانەن کە لە مەدیا جیهانییەکاندا سەردێڕی هەواڵ بوون.

بەلام بۆ ئەوەی دیاردەی بزمارەماڵ، ببێتە گرفتی کۆمپانیاکانی ولاتی چین، دەبێ پێشتر ماڵ لە چوارچیوەیەکی یاسایدا جێگایەکی بۆکرا بێتەوە بۆ ئەوەی بتوانێ ببێتە بزمار.

ئەو چوارچێوە یاساییەش بریتییە لە مافی دانپیانان بە موڵک و ماڵی تاکەکەسی ئینسانەکاندا. ئەوە ئەم ج□گ□رتنە یاساییەیە کە ئەو توانایە دەدات بە ماڵ بۆ ئەوەی ببێت بە بزمارێکی سەر رێگای جێبەجێکردنی نەخشەی کۆمپانیاکان.

لە دۆخی پرۆژەکەی گۆیژەدا و ئەو نارەزایەتییەی ل□ س□ل□مانی دەستپێکردووە، ئێمە خەریکە رووبەڕوی هەمان دیاردە دەبینەوە، بەلام لە پەیوەندییەکی پێچەوانەتردا. ئاخر گۆیژە، مۆلکی کەسێک نییە وبەڵام موڵکی گشتیشە. هاوکات کەمایەتییەکی کەمی شاریش پێیوایە حزب و کۆمپانیەکەی ناتوانن بەم شێوازە ما□□□ ب□ مولکی گشتییەوە بکەن.

ئەگەرچی لە دۆخی چیندا، بزمارە ماڵەکان بە ساغ و سەلامەتی دەهێڵرێنەوە تا کێشەی نێوان کۆمپانیا و خاوەنماڵ بەلایەکدا دەکەوێت. لە دۆخی گۆیژەیشدا، کەسانێک هەن دەیانەوێت گۆیژە بکرێتەوە بەو بزمارەماڵەی کە کۆمپانیا نەتوانێ پرۆژەکەی خۆی تیا جێبەجێبکات.

بە کورتییەکەی: کردنەوەی گەیژەیە بە موڵکی گشتی، مافێک کە لەم کەیسەدا لە گەیژە سەندراوەتەوە.
لە دۆخی بزمارە ماڵەکانی چیندا، زۆربەی جارەکان، ڕێککەوتنێک لە نێوان خاوەنموڵک و کۆمپانیادا ئیمزادەکرێ و سازشێک لەسەر ئەو بڕە پارەیە دەکرێت کە خاوەنماڵ دەیەوێ لە بری رووخاندنی ماڵەکەی وەریبگرێت. ئەگینا تا ساڵانێکی زۆر، بزمارەماڵ، لە ناو نەخشەی جێبەجێکراوی کۆمپانیادا وەک نەئەکی جیاواز بە دەنگ و ڕەنگی قەدیمی خۆیەوە، لە ناو ئەو ئاپارتمانە بە ئاسمانە چووانەدا، قیت و قنج ڕادەوەستێ.
وەک لەسەرەوە ئاماژەم پێدا: گەیژە مولکی کەسیک نییە و هاوکاتیش مولکی گشتە. بەڵام سەرنجڕاکێش ئەوەیە کە لەلایەن خودی دەسەلاتی سیاسییەوە ، وەک مولکێکی تاکە کەسی مامەڵەی پێدەکرێت.
بەلام ئەو لەژیکەی لە پشت ئەم پڕۆژەوەیە، لەژیکی سەرمایەدارییەکی مافیاییە کە لە زۆر جێگای ئەمەرەی سەرمایەداری دنیادا کاری پێدەکرێت.
لە بەرازیلەوە بگرە کە سەدەها هەکتاری دارستانەکانی ئەمەزۆنی تێدا بڕاوەتەوە، بە کارتێلە گەورەکانی ئەمریکای لاتین کە مافیاکانی کۆکایین لە پشت بڕینەوەی داری دارستانەکانەوەن تا بیکەنە کێڵگەی کۆکا. زۆر دوور نەڕۆیت، دروستکردنی چەندین بەنداو لە ئێران و تورکیادا کە لەسەر ئاوارەکردنی ئەو گوندنشینانەن کە زەوی و مولک و ماڵەکانیان بەتالانەبرێت تا پڕۆژە گەورەکانی کۆمپانیاکان جێبەجێبکرێ، ئەمانە چەندین نموونەی بچوکن لە گۆشە و کەنارەکانی دیکەی دنیادا.
ئەمە لەژیکێکی سەرمایەدارییەوە و لە راستیدا ناکرێ هیچ کەسێک تووشی شۆک بکات. سەیر لەوەدایە، کە نە بڕینەوەی دارستانەکان و نە کەلەوارکردنی دەموچاوی گەیژە لە پاراستنی ژینگە و جێگاوێگای ئەم شاخە لە یادەوەری ئینسان و شیعرەکانیدا دەبێتە موتیفی یەکەمی راوەستانەوە لەبەرانبەر ئەم بەربەرییەتەی سەرمایەداریدا، بەلکو ئەوەی کە دەکرێ خاڵی جەوهەری ئەم کێشەیە بێت: بەهێزکردنی ئەو سنوورە یاساییانەیە کە دەکرێ مولکی گشتی تیا بەهێزبکرێت.
بە ئەم مەبەستە، بە جیا لە داخوازی ژینگەپارێزی و هێشتنەوەی بەها ڕەمزیە کولتورییەکان، لەشکرێک لە دادوەر و پارێزەرانێکی ئینسانی پێویستن تا ئەم خەباتە لە ئاستە قانوونییەکەیدا سەبت بکات.
بۆئەوەی گەیژە و شاخ و دۆڵە زەوتکراوەکانی دیکەی کوردستان ببنە بزمارە ماڵێکی هەمیشەیی کە ناکرێ سازشی لەسەر بکرێت، دەبێ وەک موڵکی گشتی دووبارە ئەو مافەیان پێبدرێتەوە.
ئەوەی لەم نارەزایەتییە بچکۆلەی ئیستای سلیمانیدا بوونی نییە،

ئەو دەنگە یاساییەیە کە موڵکی گشتی بکاتە خاڵێکی سوور کە هیچ هێزێک نەتوانێت دەستی بۆ بەرێت. بە بڕوای من، ئەمە بە تەنها ئەرکی سلێمانییەکان نییە و بەتالانبردنی شاخ و دۆڵی کوردستان لە مێژە لە هەراجکردندایە و لە سەرتاسەری کوردستاندا، شۆفلەکانی لە کاردایە.

سەیر ئەوەیە، رۆژگارێک لە ژێر دەسەلاتدارێتی بەعسدا، کەمەربەندی جادە شەستییەکەی دەوری سلێمانی، ئەو خالە سوورە بوو کە گەشەپێدانی کەرتی نیشتەجێبوونی شار نەیدەتوانی بیبەزێنێت. لەمرۆدا هیچ سنوورێک نییە کە ئەم شارە چەندە دەکرێ گەورە بێت و بە چ ئاراستەیەکدا دەکرێ گەشە بکات.

تێروانینێکی رۆمانسیانە هەیە کە زیاتر لە مێدیای رۆژئاوادا برەوی هەیە و کوردەکانی دەرەوەی ولات لە برەوپێدانیدا، دەستیان هەبووە. ئەویش دەربارەی پەیوندی نێوان و کورد و شاخەکانییەتی. دەربڕینەکە ئاواهییە: کورد بە جیا لە شاخەکانی، کەسی تری نییە تا بیپارێزێ.

چاڵە هەڵکۆڵراوەکانی سەر سینەی گ□ی□ژ□، گێڕەرەوەی چیرۆکێکی تراژیدی ترە: شاخەکانمان لە ئێستادا، خۆشیان بۆ ناپارێزرێت، چ جای لەوەی بتوانن، ئینسانەکانی بپارێزن.

رەنگە لە باری رەمزییەوە، شۆفلەکانی سەر گ□ی□ژ□، کۆتایی ئەو بانگەشە ناسیۆنالیستییە بێت کە ناسیۆنالیزم و چەکدارەکانی لە دەووری شاخەکانی کوردستانیان دروستکردووە. ئینسانی کورد بۆ ئەوەی شاخەکانیشی بپارێزێت، دەبێ پێشتر لە پاراستنی خۆی و حورمەتی ئینسانی خۆیەوە دەستی پێبکردایە. پرۆژەیەک کە لە هەموو مێژووی ناسیونالیزمی کورد و کوردایەتییەکەیدا، تێکستێک نادۆزیتەوە کە ئینسان تیایدا شایەنی حورمەتی ئینسانی خۆی بێت. لەم نیشتیمانەدا چی هی منەو چی هی دەسەلاتی سیاسییە؟ مافەکانی من کامانەن؟ سنووری نێوان دەرگای مالەکەی من و راوەستانی سەیارەی ئاسایش لە کوێدایە؟ کاتیک شێرپەنجە ڕێمپێدەگرێ، کەرتی تەندروستی دەرمانەکەیە یان خەستەخانەی فاروق؟ ئەمانە ئەو پرسیارانەن کە وەلامەکانیان ڕێک بەو ئاراستەیەدا دەتبات کە چارەنووسی گۆیژە خۆی تیا دەبینێتەوە. بە کورتییەکەی: لە وەلامی ئەم پرسیارانەدا، ئەوەی ر□□زی بۆ دانەنرابێت، حورمەتی ئینسانی کوردە، بۆیە کارێکی سەرسوهینەرانە نییە کە شاخەکانیش دەستدرێژییان بکرێتە سەر.

بەڵام هێشتا نەچووە بچێ. گۆێژە لە راستیدا دەکرێ بکرێ بە ماڵ. دەشکرێ بە کرێیەکی کەم بدرێ بەو هەزارەها کرێچی و بێ خانەولانەی کە لە نیشتیمانی خۆیاندا بستە زەویەکیان نییە. ئەمەش دەکرێ ئەلتەرناتیف□کی تر بێت: گەرانەوەی مولکی گشتی بۆ هاولاتییان. بە تایبەت لە ولاتێکدا کە هاولاتی بێ دەفتەرە دۆلار، ئیمکانی بە

خاوەنماڵبوونی خۆی لێسەندراوەتەوە.

نووسینی : بەکر ئەحمەد
2024/06/17

سەبارەت بە پرسی ڕۆشنبیریی و ڕۆشنبیرانی کورد.. عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ)

پرسی ڕۆشنبیر بە تێگەیشتنە چینایەتییە ڕادیکاڵەکەی مارکسیزم و لەڕوانگەی بەرژەوەندییە چینایەتییەکانی ستەملێکراوانی ململانێی نێوان کار و سەرمایە، پرسێکی کلتووری و کۆمەڵایەتییە فرە ڕەهەند و ئاراستەیە. هیچ کەسێکی ڕۆشنبیر نییە لەدەرەوەی ئایدیۆلۆژیای چینێکی دیاریکراوەوە بتوانێت ڕاڤەی ژیان و کۆمەڵگە بکات. ڕۆشنبیر ناتوانێت لەسەرووی کێشمەکێشە چینایەتییەکانەوە هیچ هەڵوێست و تێڕوانینێکی هەبێت. لەڕوانگەی مارکسیزمەوە ڕۆشنبیر واتا کەسێکە توانای بینینی دیوە هەڵگێڕدراوەکەی ژیانی هەیە، مرۆڤێکە دەتوانێت پنتکە تاریک و تەریکەکانی ژیان ببینێت و لەوێشەوە بەو سەرمایە مەعریفییەی کە هەیەتی، هەوڵی ڕۆشنکردەوەیان بدات. ڕۆشنبیر ئەرکییەتی نهێنییەکانی پشت سەری بڕیارەکانی چینی دەسەڵاتدار بخوێنێتەوە و ئەوەی لە خزمەتی خەڵکی ستەمدیدە نییە، بیداتە بەر ڕەخنە. ڕۆشنبیر واتا ڕەخنەگری جیددی لە ناشرینییەکانی دەسەڵاتی بۆرژوازی و کلتوور و نەریتە بێبەهاکانی ژیان. ڕۆشنبیر پەیامبەرێک نییە لەسەرووی چینەکان و خەڵک و کۆمەڵگە و لەدەرەوەی ململانێی چینایەتی – کۆمەڵایەتییەوە لەسەر کورسی مەعریفە دانیشتبێت و فەرمایشت بدات، بەڵکوو ڕۆشنبیر کەسێکە یان هاوڵاتییەکی ئاساییە و مرۆڤێکە وەک هەر مرۆڤیکی تر. ئەوەی کەسی ڕۆشنبیر لە کەسێکی ئاسایی جیا دەکاتەوە ئەوەیە کە ئاستی رۆشنبیریی و ئاگایی لە بارودۆخ و دیاردەکان و کۆمەڵگە لەئاستێکدایە کە دەتوانێت بەرژەوندییە چینایەتییەکان ببینێت و بپارێزێت و شوناسی مەعریفی خۆی هەر لەو بەرژەوەندییانەوە دیاری بکات. وابەستەبوون بە

بەرژەوەندییە چینایەتییەکانی کۆمەڵگەی سەرمایەداری دیاریکەری هەڵوێستی شۆڕشگێڕ بوون و ناشۆڕشگێڕ بوونە. ڕۆشنبیر ئەگەر ئەم هەڵوێستەی لێدەربکەشرێت، ئەوا کارەکتەرێکی بەتاڵ لە شۆڕشگێڕیەتی و پڕاوپڕ لە دیماگۆجییەتی لێ دەمێنێتەوە. ئەوەی کە ڕۆشنبیر سڵی لێناکاتەوە، سیاسەتە، سیاسەتی رادیکاڵ و کۆمۆنیستی، سیاسەتی سۆشیالیستانەی پرۆلیتاریا لەخەبات بۆ سۆشیالیزم. بەواتایەکی تر ڕۆشنبیری مارکسیستی واتە قسەکردن لەسەر سیاسەت، بەرژەوەندی چینایەتی، دەسەڵاتی سیاسی، شۆڕش، ئازادی و یەکسانی و ڕزگاری یەکجارەکی. خۆلادان لەم ڕاستییە، لادانە لە حەقیقەتەکی سۆسیۆ — مێژوویی گرنگ کە دەیەها ساڵە بۆرژوازی دەهۆڵی بۆ دەکووتێت و دەزگا زەبەلاحەکانی میدیایی بە خستووەتە گەڕ. سیاسەت بۆ کەسی ڕۆشنبیر وەک ئەکسجین وایە لە پرۆسەی هەناسەدان. ئەمڕۆ لە سایەی بەرهەمهێنانی ئابوورییەوە ئەو غەدرە گەورەیەی لە مرۆڤ و سیاسەت دەکرێت لەم سیستەمە چەوسێنەرەی سەرمایەداری، لەڕاستیدا غەدرە لە ئازادی و بەها ئینسانییەکانی ژیان و بوون. ڕۆشنبیر دەبێت بە هۆشیارییەکی ڕەخنەییەوە بڕوانێتە دیاردەکان و کۆمەڵگەی ئینسانیی. مەعریفەی ڕەخنەیی ئەو توانایە بە ڕۆشنبیر دەدات کە هەمیشە ڕەخنەگرانە بیر بکاتەوە و ئامادەیی بیرکردنەوەی ڕەخنەگرانەی دەبێتە هۆی سازکردنی زەمینەی دژەباو و ڕەتکردنەوەی کۆن و ناسینی نوێ. کایەی چالاکی ڕۆشنبیر تەنها مەیدانیکی تایبەت نییە، بەڵکوو سەرجەم کایەکانی ژیان شوێنی چالاکی بیرکردنەوە و ڕەخنەگرانەی ئەون.

شوناسی نەتەوەیی و ئیشکردن لەسەر بەها کلتووری و فەرهەنگییەکان لەسەر بنەمای نەتەوە، ناتوانێت ڕۆڵی پۆزەتیف بگێڕێت لە نزیکردنەوەی ڕۆشنبیر لە ئەرکە ئینسانییەکەی. چونکە ناسیونالیزم هەمیشە شۆڤینیزمێک لەناخیدا نووستووە و ئەم شۆڤینیزمە ڕێگرە لە بەردەم ئەرکە مرۆییەکان. بۆ ڕۆشنبیرێکی کوردزمانی تەقلیدیش کە ژینگە سیاسی و کلتوورییەکەی هەمان ژینگەی سیاسی سەرمایەدارییە، تا ئەو جێگەیە تەکان دەدات و قسە دەکات کە دڵی بۆرژوازی نەێشێت و بەرژەوەندی چینایەتی سەرمایەداری نەکەوێتە مەترسییەوە . کایەی ڕۆشنبیری کوردی، گەرچی کەم تا زۆر بارگاوییە بە بیرکردنەوەی ڕەخنەگرانە، وەلێ نەیتوانیوە خۆی لە پرسە گرنگەکانی ژیان بدات و قسەی مێژوویی خۆی بکات. کۆمەڵگەی کوردیش بۆیە ناتوانێت بچێتە پێش، چونکە ڕۆشنبیرەکانی لە ئەرکە بنەڕەتییەکانی ڕۆشنبیر لایان داوە و سەرقاڵی هەندێ کارن کە ڕۆشنبیربوونەکەیان دەخاتە ژێر پرسیارەوە. زۆربەی هەرە زۆری ڕۆشنبیرانی کورد مووچەخۆری دەسەڵاتن و بە دەیان ڕێکەوتنی ژێربەژێریان لەگەڵ دەسەڵاتی کوردی واژوو

کردووە و ئیمتیازات و دەستکەوتە شەخسییەکانیان بەرچاویانیان تاریک کردووە. یان باشتر بڵێم ڕۆشنبیرانی کورد(کە من بە لاستیکترین دەستەواژەی دەزانم) خۆیان لە ئەرکە گرنگەکانیان دەدزنەوە. لە سی ساڵی ڕابردوودا تەنها و تەنها خەریکی مکیاجکردنی ڕووی دزێوی دەسەڵاتی کوردی بوونە و بۆیە دەبینین لەبری ڕەخنەگری بوێر و ڕاستگۆ، سوپایەک لە ڕۆشنبیری حیزبیی و چاودێری سیاسی و ڕۆژنامەنووس و ئەدیب و نووسەری بەمانای وشە بەکرێگیراو و دواکەوتوو دەبینین کە مووچەکانیان لەلایەن دەسەڵاتەوە بە خەرج دەکرێ و تەنانەت زۆربەیان دەبێ مووچە و خانەنشینن بە پلەی سەربازی جیاجیا. ئەم نەریتی کۆین و سەودایەی کایەی رۆشنبیری لە کوردستان، پەروەردە و فێرکردنیشی گرتەتەوە. سیستەمی چینایەتی سەرمایەداری داهێنەری ئەم مۆدێلە لە ڕۆشنبیرانی ئەنتی هەژاران و ئەنتی شۆڕش و ئەنتی ئاڵوگۆڕی کۆمەڵگەن. بە وەستانەوە بەرامبەر بەم مۆدیلە لەڕۆشنبیری کۆنەپەرستی لیبراڵ لە کوردستان، دەبێت خەباتی چینایەتیمان دژ بە سیستەمی سەرمایەداری و بۆرژوازی کوردستان توندتر و چڕتر بکەینەوە. بۆیە بە بۆچوونی من :

یەک : ڕۆشنبیر فیرعەونی دانایی نییە و فەرمایشت بدات و لەسەرووی خەڵک و لەسەر کورسی مەعریفە دابنیشێت، بەڵکوو ڕۆشنبیر کەسێکە یان هاوڵاتییەکی ئاساییە و مرۆڤێکە وەک هەر مرۆڤێکی تر. ئەوەی ڕۆشنبیر لە کەسێکی خاکی جیا دەکاتەوە ئەوەیە ئاستی رۆشنبیریی و ئاگایی لە بارودۆخ و دیاردەکان و کۆمەڵگەیە بەبەراورد بە کەسێکی خوێندەواری ئاسایی بەرزترە.

دوو : ڕۆشنبیر هەڵوێستی چینایەتی لە دەربکەشێت بەتاڵ دەمێنیتەوە. من سەیرم بەم ڕۆشنبیرانەی کورد دێت تەنها ئەو کاتە هەڵوێست وەردەگرن کە مەترسی جیدیی هەبێت لەسەر دەستکەوتە شەخسییەکانیان، وەکوتر گەرخەڵکی هەژار و ستەمدیدەی کورد بەقوڕی ڕەشدا بچنە خوارە، ئەم ڕۆشنبیرانە هەر خەریکی سەفسەتەبازی و گەمەکردن لەگەڵ خوێنەر و خۆڵکردنە چاوی خەڵکەوەن و کێشە و گرفتی خەڵکی هەژار بە گرفت و کێشەی خۆیان نازانن.

سێ : زۆربەی ڕۆشنبیرانی کورد،ڕۆشنبیرانی مۆدێلکن لە فریودان و دیماگۆجییەت و خەریکی شاردنەوەی راستییەکانن لەژێر ناوی فکر. ئەم تەیفە لە ڕۆشنبیران ئەمڕۆ کەسیان ئەو جورئەتەیان نییە لەدەرەوەی لێکدانەوەی ڕەهەندییەکان پێناسەی خۆیان بکەن. هیچ ڕۆشنبیرێک ئامادە نییە لە وتارەکدا بۆچوونی خۆی بنووسێت بە گەڕانەوە بە فۆکۆ یان نیتشە یان هایدگەر..تاد. وەک ئەوەی بەبێی ئەم ناوانە بنەمای ڕۆشنبیریان دانابێ. ڕەهەندییەکان ڕۆڵیان هەبوو لە گەورەکردنەوەی قەڵشتی نێوان خەڵک و ڕۆشنبیر. ڕۆشنبیری کورد خۆی

لە جێگەیەکی بڵندتر لە خەڵک دەبینێ و لەوێوە خەریکە ناشرینترین ڕۆڵ دەگێڕێت لەمێژووی هاوچەرخدا. نەک هەر ڕۆشنبیر، بەڵکە هەر تاکێکی کۆمەڵ پێویستە لەسەری بخوێنێتەوە و ئاگاداری بیر و بۆچوونی فەیلەسوفان و سیاسەتمەداران و بیرمەندانی جیهان بێت.، بەڵام نەک هێنانی تێڕوانینی هەرچی بیرمەندی کۆنەپەرستە بە نێو کایەی ڕۆشنبیری کوردیی.

چوار : ڕۆشنبیریی کورد باسی دەردە قێزەوەنەکانی کۆمەڵگە ناکەن، خۆیان لە گەلێ دیاردە دەبوێرن. بە ئەوان کۆمەڵگەی چینایەتی وەک ئەوەیە بوونی نەبێت، باسی مارکسیزم تووشی هیستریا و سەرئێشەیان دەکات. مەسەلەی ژن و منداڵ و قوتابخانە و پەروەردە و بێکاری و..تاد بەکاری خۆیان نازانن. شۆڕش و ڕزگاری لە ستەمی چینایەتی بە ئاسنی سارد کوتین دەبینن. وەک ئەوەی ئەو ڕۆشنبیرانە لە کۆمەڵگە نەژین. من وای دەبینم قسەکردن هەر لە سیستەمی بەڕێوەبردنی دەسەڵاتەوە تا دەگاتە چارەسەرکردنی زبڵ و خاشاک ئەرکی ڕۆشنبیرانە.

پێنج : پێویستە ڕۆشنبیر پردی نێوان کۆمەڵگە و کلتورە جیاوازەکان بێت. بەواتایەکی تر، ڕۆشنبیر دەبێت پرد بێت لە نێوان خوێنەرانی کورد زمان و بزووتنەوە فیکری و ئەدەبیی و هونەرییە پێشکەوتووخوازەکانی جیهان. ڕۆشنبیر دەبێت ئەڵقەی نێوان فەرهەنگە جیاوازەکان بێت. ڕۆشنبیر دەبێت دەستکەوتە فیکریی و زانستی و هونەرییە پێشکەوتووەکانی مرۆڤایەتی لەڕێگە جیاوازەکانی بەریەککەوتنی لەگەڵ کۆمەڵگەکەدا بگوازێتەوە و بتوانێت وەک گەیەنەرێکی بەخۆش ئەو ئەرکە ئەنجام بدات، نەک بە ویستی خۆی و بەپێی بەرژەوەندی چینایەتی خۆی دەستکاری ئەو دەستکەوتانە بکات و بە ئافرین و دەست لە پشتدان و خەڵاتەک ناپاکی لە کۆمەڵگە بکات.

شەش : ڕۆشنبیری کوردی تا ئێستاش هەر ڕۆڵی وەرگر دەبینێت و زۆر کەم دەبەخشێت. ئەمەش جگە لە هۆکارە سیاسییەکەی، ئاماژەی نائامادەیی داهێنانە لەو کایە گرنگەی ژیانی کۆمەڵگەدا. کۆمەڵگەی کوردی نەک بیرمەند ناهێنێتە دەرەوە، بەڵکوو بەهۆی ناکارابوونی پەروەردە و فێربوونەوە، تواناکانی بیرکردنەوەی کۆمەڵگەی لەکار خستووە و لەبری ئەوە دووبارەبوونەوەیەکی بێمانا بەرهەم دەهێنێتەوە کە زیان بە داهێنان دەگەیەنێت. لێرەوە فیکر لە چالاکی دەکەوێت و ناتوانێت بەهاکان وەکوو خۆی ببینێت و بخوێنێتەوە.

حەوت : ئێستا زۆربەی ڕۆشنبیران و ئەڵقەی یەکەمی ڕەهەندیەکان خەریکی سیاسەتمەدارانی کوردن و هەریەکەیان خۆیان خزاندووەتە حیزبێکی بەرژوازی نەتەوەیی یان ئاینیی و بوونەتە مفتەخۆری ئەو سیاسییە نەخوێندەوارانەی کە ڕۆژانێک لاپەڕەیەکی کتێبێکی ئەم

ڕۆشنبیرانەیان نەخوێندەتەوە. ئەویش تەنها و تەنها لەپێناو ئەو پارە و دەستکەوتە مادییانەی کە وای لەکردوون وەکو لەبوک بکەونە شوێن ئەو سیاسەتمەدارانە. ئەمەش سەلمێنەرێکی واقیعی جوانی هەر ئەو ڕەخنە چینایەتییە جیددییەی ئەمە بووە کە ساڵەهایە لە رەهەندییەکانمان گرتووە و ناوەڕۆکە چینایەتییەکەیمان بەپێی توانا دەرخستووە.
بەم پێیە و لەژێر سێبەری ئەم واقیعیەتەی کۆمەڵگەی کوردی، دەسەڵاتی کوردی لە سێ دەیەی ڕابردوودا، پرسی ڕۆشنبیری وەکو پرسێکی جیددی تەماشا کردووە و بودجەیەکی تایبەتی بۆ تەرخان کردووە تا ڕۆشنبیرانی کورد لەڕێگەی میدیای نووسراو و بیستراو و بینراوەوە بتوانن بەئەرکی خۆیان هەڵبسن. بتوانن ئیرادەی شۆڕشگێڕانە لە خەڵکی کوردستان داماڵن و دووریان بخەنەوە لە ڕێبازی شۆڕش و خەبات. نەک هەر ئەوەش تەنانەت شۆڕش و خەباتیان لەلا بێبەها بکەن و باوەڕی خەڵکی ستەمدیدەی کوردستان بە ئاڵوگۆڕ پیدانی ژیان بگۆڕن بە باوەڕی تاکگەرایی و وەستانەوە دژ بە کاری دەستەجەمعی و لەهەمووشیان گرنگتر دژایەتیکردنی مارکسیزم و سۆشیالیزم و خەباتی کرێکارانە. لەمەشدا ڕۆشنبیران بەگشتی و ڕەهەندییەکان بەپلە یەک لەئەنجامی غیابی هێزی شۆڕشگێڕ و پاشەکشەی مارکسیزم و چینی کرێکار لە گۆڕەپانی سیاسی کوردستان، توانیان سەرکەوتنی مێژوویی بۆ چینی بۆرژوازی و کۆنەپەرستانی کوردستان و ناوچەکە تۆمار بکەن.
خوێنەران و ڕۆشنبیرانی کورد دەبێت جارێکی تر لەڕوانگەی شۆڕشگێڕانەی مارکسەوە پرسە هەرە گرنگەکانی ژیان و کۆمەڵگە لێکدەنەوە و بزووتنەوەیەکی ڕۆشنگەری چینایەتی وەگەڕ بخەن و ستەپێکی گەورە بە کۆنەپەرستی بکەن و ڕێوڕەوەی بەرەوپێشچوونی کۆمەڵگەی کوردستان ڕووەو داهاتوویەکی ڕووناک و گەش بجووڵێنن. ئەمە ئەو ئەرکەیە کە ڕۆشنبیرانی شۆڕشگێڕ و مارکسیستی کورد نابێت بۆ ساتێک چییە فەرامۆشی بکەن.

عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ)

کۆتایی شوبات و سەرەتای ئازاری ٢٠٢٤

لەبارەی وەرگێڕانی شیعرەوە.. عەبدولڕەحمان فەرهادی

زۆر لەبارەی وەرگێڕانی شیعرەوە نووسراوە، کە لەنێو دەقە ئەدەبییەکاندا، گرانترین جۆری وەرگێڕانە. ئەمە دووبارە بنیادنانەوەی دەقە لە ڕووی هونەری و ڕیتمی ناوەوە و مۆسیقا و دەنگ و وشەکان بە زمانێکی دیکە، کە پێویستە خوێنەر هەست بەوە بکات دەقێکی شیعری دەخوێنێتەوە. بە ڕای من زیاتر ئەو شیعرانە لەکاتی وەرگێڕاندا بەها جۆراوجۆرەکانی شیعریان تێدا دەمێنێتەوە و بە جوانی لە زمانێکی ترەوە دەگوازرێنەوە کە تا ڕادەیەك لە دەقەکەدا درامایەك یان چیرۆکە شیعرێکی کورت هەبێت.

لە وەرگێڕانی شیعردا دەق بە تەواوی ناگوێزرێتەوە، بۆ نموونە ئەگەر دەقێکی شیعری بدرێتە چەند زمانزانێك و داوای وەرگێڕانیان لێ بکرێت بۆ زمانێکی دیاریکراو، ئەوا بێگومان هەریەك لە کارەکان لەوەی دیکەیان جیاواز دەبێت و لێرەدا دەردەکەوێت کە تەنیا زمانزانین بۆ وەرگێڕانی شیعر بەس نییە، بەڵکوو کەسی وەرگێڕ خۆی تا چەند تێگەیشتن و دید و ئاستی ڕۆشنبیریی لە بواری هونەرەکانی شیعردا فراوانە، هەروەها ئەگەر کەسی وەرگێڕ خۆی شاعیر بێت، ئەوا جوانتر و کارامەتر دەتوانێ یاری بە وشەکان بکات و هاوواتاکانی وشەیەك هەڵبژێرێت، چونکە هەر زمانێك سیستمی تایبەت بە دەنگ و ڕیتم و پێکهاتەی وشە و ڕستەکانی هەیە و پێویستە کەسی وەرگێڕ، ئاگاداری هەردوو زمان بێت و بە هۆشیارییەوە وشە و مانا و وێنەکان ئالوگۆڕ بکات.

زۆرجار لە شیعردا گواستنەوەی تەواوی وشە بە وشە هێز و جوانیی دەقەکە لەدەست دەدات و دەبێتە دەقێکی میکانیکانە وەرگێڕراو، وەك ئەوەی کۆمپیوتەر و ئەپەکان application دەیکەن، هەروەها زۆرجاران بەرهەمهێنان و گواستنەوەی جوانی و هێزی وشە و وێنەی شیعری بۆ زمانی دووەم، وادەکات وەرگێڕانەکە ناتەواو و پڕ لە دەستکاری بێت، نموونەی ئەمانە لە ئەدەبی کوردیدا زۆرە.

لە وەرگێڕانی چوارینەکانی خەییامدا کە چەند شاعیرێکی بەتوانا کردوویانە بە کوردی، لەوانە: گۆران، شێخ سەلام، هەژار، دڵزار، عوسمان عەونی و هیی تر، ئەگەر ئەمانە بخوێنینەوە، ئەوا جیاوازییە زۆرەکانی نێوان کارەکان تێبینینمان ڕادەکێشێت.

هەژار چوارینەکانی وا تێك هەڵشێلاوە کە داری بەسەر بەردەوە

نەهێشتووە، بەڵام هەست بە خوێندنەوەی شیعر و زمانێکی جوان و واتاش دەکەین، وای بۆ دەچم هەژار لە وەرگێڕانەکانیدا، تەواوی ئازادیی بەخۆی داوە، پێموایە ئەمە بۆتە هۆی دەستکاریی تەواوی دەقەکان، بۆ نموونە وەرگێڕانەکەی شەرەفنامە سەرنج و ڕەخنەی زۆری لەسەرە، هەروەها لە وەرگێڕانەکەی عوسمان عەونی کە لەم ساڵانە جەلال زەنگابادی لە دووتوێی کتێبێکدا بە ڕاڤەکراوی لەچاپیدا، تیایدا دەقە فارسییەکان بەرانبەر هەر چوارینەیەك دانراون، عەونی دەستکاریی هیچێك لە چوارینەکانی نەکردوون، بەڵام خوێنەر یەکسەر هەست دەکات، دەقی وەرگێڕدراو دەخوێنێتەوە، لە ڕێدا تووشی چاڵ و چێلی و گرد و نشێو و تەنانەت لەنگیی دێڕەکانیش دەبێت. زۆرجار لە وەرگێڕانی شیعردا، شیعرییەت لەبار دەچێت و دەقی وەرگێڕدراو دەبێتە ڕستەی بێ هەستوخوست و پەخشانێکی ڕووت! بۆیە زۆر بیروڕا لەبارەی وەرگێڕانی شیعرەوە هەن.

جارێکیان (وا بزانم!) شێرکۆ بێکەس لە دیدارێکدا گوتی: شیعری وەرگێڕاو وەك ماچی پشت شووشە وایە. هەروەها شاعیری ئەمەریکایی ڕۆبەرت فرۆست کە چەندین دەقی شیعریی وەرگێڕاوە، دەڵێ: شیعر لەکاتی وەرگێڕاندا ون دەبێ. شیلیی شاعیری ئینگلیز، کە ئەویش لە چەندین زمانەوە شیعری کردووە بە ئینگلیزی، دەبێژێ: وەرگێڕانی شیعر هەوڵێکی تەواو نەزۆك و بێهودەیە، وەك گواستنەوەی گوڵێکی وەنەوشەییە لە خاکێکی بەپیتەوە بۆ زۆر خاکێکی نەشیاو بۆ نەشونما. هەروەها زمانناس و ڕەخنەگری ڕووس ڕۆمان یاکۆبسن گوتوویەتی: تاکە وەرگێڕانی شیاو بۆ گواستنەوەی داهێنان و جوانی و سەرلەبەری واتا و وێنە لە شیعردا، دووبارە نووسینەوەی دەقەکەیە کە بە شێوەیەکی تر دێتە بەرهەم. هەقە ئەوەی لەم بوارەدا کار دەکات و جێ پەنجەی دیارە، هەوڵ بدات بەدوای دەقێکدا بگەڕێت کە لەکاتی وەرگێڕاندا واتا و ڕەگەزەکانی تری کە پێشتر هەیانبووە بە هەمان نرخ بمانداتەوە. من خۆم لەم بوارەدا تا ئێستا دەیان شیعرم لە زمانی عارەبییەوە کردووە بە کوردی، بەڵام کە ئەمەم کردووە، پێشتر تا ڕادەیەك دڵنیا بووم لەوەی دەقەکە بە هەمان بەها دێنمەوە سەر لاپەڕە، بێنیازم سەرلەبەریان لەم ماوەیەدا بۆ کتێبێک بڵاوبکەمەوە. دەبێ ئاماژە بەوە بکەم کە هەندێ نووسەری دەستەپاچە و کەمدەرامەت و زماننەزانمان هەن، بەهۆی گووگل و ئامێر و هۆکاری نەشیاو، دێن بۆ زۆر وەرگێڕانەکانیان، دەست دەدەنە شیعری بێگانە و ئەم دنیا پاک و جوانە بە زبرێ و هەڕەوپەڕێ دەشێوێنن، چما وەرگێڕانی شیعر و دەقی بەرزی ئەدەبی، هەر ئەوەندەی بەسە بتوانیت ئەو زمانەی لێی وەردەگێڕیت لە بازاڕ قسەی پێ بکەیت؟ بێگومان نەخێر! ئەم دیاردە نەشیاوە مایەی نیگەرانییە و هەقە ئەو کەسانە

دەسبەرداری ئەم زبڵوەشێنییە بن.

عەبدولڕەحمان فەرهادی

بەیـــانییەک هەتـــا نیـــوەڕۆ.. چیرۆکی: نەوزاد بەندی

بە دەنگی باران لە خەو ڕابوو ، بڕیاری دا پێش ئەوەی دەم و چاوی بشوات ، بڕواتە بەر دەرگا تێر بۆنی خاک بکا ..هەر دەرگای ترازاند چوار سەگی گەورە هەڵمەتیان بۆ هێنا ، کە لە ڕاستیدا لە برساندا بۆ لای هاتن ، ئەمیش هەر ئەوەندەی پێکرا ، بە ڕاکردن گەڕایەوە ژوورەوە ..لەگەڵ داخستنی دەرگاکە ، ئەژنۆیەکی بریندار بوو ..لەو کاتەدا پۆلێک مراوی کۆچیان ئەکرد ، یەکێکیان دەنگێکی لێ بەرز بۆوە وەک ئەوەی بەم بڵێ گوێ مەدەرێ ، جار جار ئەژنۆیش وای لێ دێ ..
بە شەلە شەل گەڕایەوە ماڵەوە ، خێزانی ووتی : بتڵە غازەکە ئێستا تەواو بوو ، هەردوو بتڵەکەی تریش بەتاڵن ..
ملی بتڵە غازێکی گرت و هەڵی دایە ناو ئوتومبیلەکەی ، پێش ئەوەی سلف لێ بدا ، تێلێکی لە کوڕە ناوەنجێکەیەوە بۆ هات: (باوە ، مەلزەمەی مامۆستا بەشارم بۆ بکڕە ، هەڵبژاردنەکان ..)
سلفی لێ دا و .. چەند مەترێک ڕۆیشتبوو ، زەنگی مۆبایل لێی دایەوە ، کچەکەی بوو : (زوو وەرەوە ، پێویستم بە سەیارەکەیە ، سیمینارم هەیە)
گەیشتە فولکەکە و ..گڵۆپی سەوز ، پرتەقاڵیی بوو ، پێی پێوە نا ، پرتەقاڵی و سوور بوو ، گوێی لە فیکەی پۆلیسی هات و چۆ بوو ، بێ ویستی خۆی ، ووتی کورە دەبڕۆ تۆیش ، مەعاشجوان .. لەو کاتەی کە ووتی مەعاشجوان ، زەنگێکی ڤایبەری بۆ هات ، واتا ڕێک لە نێوان مەعـــاش و جـــوانەکەدا زەنگەکە هـــات ..(کـــوڕی بـــاش لە کـــوێی ؟
بەڕێوەبەری کاڕگێڕیی گەڕا و خۆی ناوی ئامادەبووانی خوێندەوە ، بـــواری هیچمـــان نەبـــوو ، تۆ و دوانـــزە کەســـی تـــری بە غـــایب نوســـی ..فریاکەوە ، وەرەوە ، پینـە و پەڕۆیەکی بکە)
ـــــ پینـە وپەڕۆی چی ؟ ئەی ئەمڕۆ من ئۆفم ..پشووم ..ئەی نازانن ؟

ــــ بەڕێــوەبەر ئەڵێ مــانگی ڕەمەزان دوو موچەتــان لە بەغــاوە
وەرگرتووە ، ئاخ و ئۆف نەماوە .. !
گەیشتە بەردەم بەنزینخــانەیەک ، خۆی کـــرد بە ژووردا و .. زرم ،
بتڵە غازەکەی دا بە ئەرزا ..
ـــ غازمان نییە برا ..
تاسێک بردیەوە ، سەرێکی هەڵبڕی بۆ سکرینەکەیان ، نەڕاندی :
ـــ ئەی ئەو LPG یە چییە نوسیوتانە ؟
کرێکارەکە لووتێکی بۆ خوراند و تەماشایەکی سکرینەکەی کرد ، ڕێک لە کـاتی لوتخوراندنەکە و ..بە تـایبەت لە پیتـی واوەکەیـدا ، زەنگێکی لە تێلیگرامەوە بۆهات ، دایکی بوو : (ئەرێ ڕۆڵە ئێمە دایک و فرزەندین ، ئەوە بۆ سەرێکمان لێ ناد□ی ل□ .. خ□ هیچمان ناوێ ، هەر حەز ئەکەین بتبینین !)
کرێکارەکە لە لوتخوراندنەکەی بۆوە و وتی :
ـــ وەڵا داتا بەیسەکەمان تێکچووە ، ئەوە سەعاتێکە تێلمان بۆ پسپۆڕی داتابەیس کردووە بێ بۆمان بکوژێنێتەوە ..
(بەخوا دایە زۆر مەشغوڵم .. خۆیشم نازانم چی ئەکەم ..تۆزێ سەرم سوک بێ ، دێم بۆ لاتان)
ـــ نا نا .. پسپۆڕی داتابەیسی ناوێ ، ئێستا من بە خڕکە بەردێک بۆتان ئەشکێنم ..
لە ساتەوەختی خڕکە بەردەکەدا ، لە مەسنجەرەوە زەنگێکی بۆ هات ، کوڕە گەورەکەی بوو : (باوکە ، عەسر یاریمان هەیە ، جوتێ پێڵاوی شەقـم بۆ بکڕە ، ڕەقەم 40، بـا سـپی بێ ..ئەگەر ژمـارە حەوتەکەی ڕۆناڵدۆی پێوە بێ ، باشتر ..)
ڕێـک لە کـاتی ڕۆناڵـدۆکەدا ، شڵپەی لە سـکرینەکە هەڵساند و LPG ـەیەکە کوژایەوە ..
کرێکارەکەی کە سەری لوتی خوراند ، توشی شۆک بوو ..نەیئەزانی چی بکا ، دەمی داپچڕی بوو وەک هێلانەی خورماخۆرە وابوو ..
کە کرێکاری پەمپەکانی تر ، هەڵمەتیان بۆ هێنا ، ئەم ویستی خۆی قوتـار بکـا ، نەیتـوانی .. لە ڕاستـیدا ئەگەر دەستـبەرداری بتڵە غازەکەی ببوایە ، ئەیتوانی قوتاری بێ بەڵام ڕێک لە کاتی گرتنی ملی بتڵە غازەکە و گرتنی یەخەی خۆی لە لایەن کرێکارێکی بەنغالی فیل ئاساوە ، مۆبایلەکەی دیسان لێی دایەوە ، ملی غازەکەی بەردا و دەستێکی برد بۆ مۆبایلەکەی ، سەعدونی خۆخۆر بوو : (دوکانەکەت هەر بەناوەوە ماوە ، لە باجەکان بووم .. سێ ساڵیش قەرزاریت ، ئەمڕۆ نەڕۆی بۆ باجەکـان ، ڕەنگە نەتـوانیت بیکــوژێنیتەوە ، باوەسمێڵ ئەیووت شتی وا نییە ، دوا فلسی لێ ئەسێنین)
ڕێک لە کاتی باوە سمێڵەکەدا یاخود لە نێوان باوە و سمێڵەکەدا

ناچار بوو ک□ل□یەک بدات لەناو دەمی کرێکاری بەنگالی و پەلەخوردی زەوییەکەی بکات ..
کرێکارێکی تر هەڵمەتی بۆ هێنا ، ئەم قاچە زامدارەکەی بەرز کردەوە ، بە هێواشی کێشای بە لا ملیدا ، کرێکارەکە وەک پەڕۆ کەوت و بورایەوە ..
ڕێک لە کاتی لێدانی قاچی و لاملی کرێکارەکەدا ، زەنگێکی لە وەتس ئەپەوە بۆ هات ، ویستی مۆبایلەکەی هەڵبگرێ ، لە دواوە دوو پۆلیس توند دەستیان گرت ..
لەناو فۆردی ئێکسپلۆرەری پۆلیسدا چەند زەنگێکی تری بۆهات ، بواریان نەدا وەڵام بداتەوە .. لەگەڵ گەیشتنی بە پۆلیسخانە ، لافاو هەستا ، بەرمیلی ڕیزکراو لە چاوەڕوانی نەوتی پەنجا هەزاریی بەغداد ، تەنەکە خۆڵی ڕەنگا و ڕەنگ ، پشیلەی کوژراو ، لقی داری شکێنراو ، ئەمانە و شتی تریش وەک قردێلە بە قژی شەپۆلەکانی لافاوەکەوە بوون ..
لە ڕێڕەوی پۆلیسخانەکەدا ، پۆلیسێکی لاوازی ڕەنگزەرد ، بە مامۆستا مامۆستا بەرەو ڕووی هات ..
ــــ مامۆستا ئەوە خێرە ؟ چۆن تۆ دەستبەسەر کراوی ؟ فەرموو ..فەرموو .. لێرە دانیشە ..
نەیهێشت پۆلیسەکان بیبەنە ژووری بەندکراوەکانەوە ..
ــــ چا بە شەکرەوە ئەخۆی یان بێ شەکر ؟
پۆلیسەکان لە پۆلیسە لاوازە ڕەنگزەردەکە مۆڕ بوونەوە :
ــــ ئەمە تاوانبارە ..
ــــ من بەرپرسم لێی ، با لای من دانیشێ .. ئەمە نووسەرێکی گەورەیە ، نایناسن ؟ بەرھەمەکانیتان نەخوێندۆتەوە ؟
دوو پۆلیسەکە لێی وورد بوونەوە ، هیچیان لێ هەڵنەکڕاند ..
ڕێک له کاتی لێ هەڵنەکڕاندنەکەدا سێ زەنگی جیا جیای بۆ هات .. دەستی برد مۆبایلەکەی بێ دەنگ کرد ..
لە کاتی بێ دەنگ کردنەکەدا ، ووتی : چایەکی بێ شەکر .
هەر ئەو کاتەی کە ووتی چای بێ شەکر ، بەڕێوەبەری پۆلیسخانەکە پەیدا بوو ، مۆڕەیەکی لێ کرد و ..دەستی برد شەقازلەیەک لە پۆلیسە لاوازە ڕەنگ زەردەکە بدات :
ــــ گەورەم ! ئەمە نووسەر و شاعیرێکی گەورەیە ..
بەڕێوەبەر لە نێوان نوسەر و شاعیرەکەدا ، ووتی : (حیسابی تۆ دوایی ئەیکەم ، شاعیر و نوسەرت فێر ئەکەم)
قۆڵی ڕاکێشا و بۆ ژوورەکەی خۆی بردی ..
ــــ تۆ ئەزانی چ تاوانێکت کردووە ؟
ــــ چی ؟

ـــــ سـكرينى بـەنزينخـانـەيـەكت شكانـدووە .. لـە دوو كارمەنـدت داوە هێشتا يـەكـێكيان بـێ هۆشە ..
ـــ بـە گـەورەيى نوسيويانـە LPG كـەچى غازيان نييـە ..
بـەڕێوەبـەرى پـۆلـيس سمێڵى خستـە ناو دەمى بـە ددانـەكانى توند گرتى و لـە لـــووتـەوە هەناســەيـەكى دايـەوە كـە زيـــاتر لـە ساڵنســاى هەنـــدێ ئوتومبيـلى وەرزشيى ئەچوو ، ئەو ئوتومبيـلە گرانبەهايانـەى كـە كوڕى بـەرپرسە بالـ□اكان بـە پارەى خەياڵيى ئەيكـڕن ..
ـــتـۆ ئەزانى ئەو بـەنزينخانـەيـە هى كـێيـە ؟
ـــ هى كـێيـە ؟
ـــ هى حاكم نادرە ..
ــــئـێ ..
ـــ ئى ..كـەواتـە تـۆ دەستدرێژيت كردۆتـە سـەر شەخسى حاكم نادر
ـــ من لـە دوو كرێكارم داوە نـەك لـە حاكم نادر ..ئيـنجا من بـەرگريم لـە خۆم كــردووە ، چـــونكـە هەردووكيـــان هێرشيـــان كـــردە ســـەرم ، دانـەيـەكيان بـەنگاليى بوو .. ئەوەى تريان لـە شارەزووريى ئەچوو ..
ئەو كاتـەى كـە ووتى شارەزووريى ، ڕێك لـە(زووريـەكـە) دا زەنگى بـەڕێوەبـەرى پـۆلـيسخانـە لـێى دا ، ئاوازى مونـۆ مۆر بوو ..
ـــ بـەڵێ گـەورەم ..
ـــ پـەيوەندى بـە كاك حاكمەوە بكـە ، با خۆى سزاكـەى بـۆ ديارى بكا ..
ـــ بـەڵێ گـەورەم .. ئەمر ئەكـەى ..بـەڵام ژمارەى كاك حاكمم لـە لا نييـە ..
ـــ بنوسـە .. سفر .. حەوت سەد و حەفتا ..پـەنجا و دوو ...سى و ...
ـــ دەستخۆش گـەورەم ..

لـەگـەڵ نوسينى هەر ژمارەيـەكى مۆبايلـەكـەى حاكمدا ، مۆڕەيـەكى لـەم ئەكرد ، واتا يانزە مۆڕە ..
كـە زەنگيان بـۆ لـێدا ، حاكم سەرقاڵى خۆ ڕێكخستن بوو بـۆ ئەوەى سەردانى چوار شەكراوخواردنـەوەى جيا جيا بكات لـە چوار مزگـەوتى جياجياى شار ، مزگـەوتى عومەرى كوڕى خەتاب ..مزگـەوتى حاجى ئەحمەدە سوور ..مزگـەتى فايقى كـۆڵەك ..مزگـەوتى دارولسەلام ..
ـــ بـەڵێ ..
ـــــ لـە بـەنزينخـانـەيـەكى بـەڕێزتـــا ، كـــابرايـەك سـكرينى LPG يـەكـەى شكانـدووە و لـە دوو كرێكـاريشى داوە ،دانـەيـەكيـــان هێشتـــا هۆشـــى نـەهاتـۆتـەوە ..ئەمرتان بـە چييـە ؟
لـەو كاتـەى كـە ووتى ئەمرتان بـەچييـە ، ڕێك لـە كاتى (تان) ـــەكـەدا ، زەنگێكى بـۆ هات :
ـــ قوربان كرێكارە گـەرميانييـەكـە هۆشى هاتـەوە ..!

(خێرا داوای سی ڤی ئەو کابرایە بکەن ، بزانن کێیە)
— بەڵێ قوربان ..
— بیبەنە ژوورەوە ..
(قوربان ، ئەم کابرایە بەکالۆریۆسی لە کارگێڕیدا هەیە .. چوار زمان ئەزانێت .. شێوەکار و شاعیر و نووسەر و ڕۆژنامەنووس و ڕەخنەگرە ..پشتوێنی ڕەشی لە تایکواندۆدا هەیە ..خێزاندارە و پێنج مناڵی هەیە ، گەورەکەیان لە زانکۆیە و بچووکەکەیان سەفی سێی سەرەتاییە ..حەزی لە ڕەنگی خاکییە .. سێ جار لە تورکیا و یۆنان و ئیتاڵیا سنووردا شکراوەتەوە .. خزمی کەمێکە بەرپرسی باڵایە ، بەڵام قسەی لەگەڵ هیچیاندا نییە ___)
___ (بەسە .. بەس .. بەرەڵای کەن .. بەڵام بەڵێننامەیەکی بە دەستنووسی خۆی لێ وەر بگرن ....)
کە پۆلیسخانەی بە جێهێشت ، تەماشایەکی مۆبایلەکەی کرد :

⋆ وەتس ئەپ :

(سەق و تەماتە و کولەکە و کەرەوز بکڕە ، با تەماتەکە توێکڵەکەی ڕەق نەبێ ..ئەگەر تەرخون و نەعنایشت بەرچاو کەوت ، بیانکڕە)
(بابە ، بیرم نەبوو پێت بڵێم لەگەڵ پێڵاوە شەقەکاندا ، جووتێ گۆرەوی درێژی شینیشم بۆ بکڕە ، هی فتبۆڵەن)
(لەگەڵ مەلزەمەکەی مامۆستا بەشار ، مەلزەمەیەکی کیمیایشم بۆ بکڕە هی مامۆستا.....)
(ئەو بابەتەی ناردووتە ، زۆر تەواوە ، بەڵام ناتوانین بۆت بڵاو بکەینەوە)
(قەیناکا ، با وا بێ .. ئەمزانی تۆ گەڕاویت ...)
(کاکە گیان ! ئەو حەبی خەوە نەماوە ..ئێستا خەڵک بە شتی تر بەکاری دێنن ..ئێمە لە تۆ تێ دەگەین ..)

⋆ **ڤایبەر :**

(بۆچی جوابی تەلەفۆن نادەیتەوە ؟ دوانزە کەسەکە هاتنەوە و هەر یەکەی بە بیانوویەک ، کوژاندیانەوە ..غیابی تۆ نەشر کرا)
(ئارەزووی خۆتە ، من خەمی تۆمە ، دوکانەکە بە ناوتەوەیە ..بۆچی تەلەفون هەڵناگری ؟)
(لە بەیانییەوە تەلەفۆنت بۆ ئەکەم ، خۆت بۆ چی ئەزانی ؟)
(ئەمڕۆ ئیتر داشکاندنی کارەبا تەواو ..دیارە تۆ دەوڵەمەن بووی)
(عەسر ئەڕۆمەوە بۆ نەرویج ، حەزم کرد نیوەڕۆ پێکەوە چایەک بخۆینەوە .. دوو جار زەنگم بۆ کردی)
(ببوورە ، بە هەڵە پەنجەم بەرکەوت)

⋆ **ماسنجەر :**

(قەینا بە تەکسی ئەڕۆم ، هەزار جار تەلەفۆنم کرد ..دیسان شەڕت نەکرد بێ ؟)
(ئەزانم تاقەتی ئەو شتانەت نییە ، بەس با گلەیی نەکەی ، تاقە پورزاکەمان مرد …ئەم نیوەڕۆیە …تەلەفون هەڵگرە خۆ ناتخۆین)
(چییە خاڵە ، تاقەتی قسەت نەماوە .. ووتم سبەینێ یان دوو سبەینێ سەرێ لە هەولێر نەدەین ؟ خەریکە دڵم ئەتەقێ ..)
(بۆچی وا لە خۆت ئەکەی ئازیز ؟ تۆ بارێکی قورست لەسەر شانە ..هەر من ئەزانم)

(هیچ ئیشم نەبوو ، هەر حەزم کرد هەواڵێکت بپرسم .. واز لەو جۆرە نوسینانە بێنە ، کەس نایانخوێنێتەوە ..یەک کەباب دابەزێنەوە ، خەڵکەکە وەک مێش لێی ئەنیشن ، تۆ باسی نیتشە و سارتەری چی ئەکەی)
(بەڕێز .. من خانمێکم لە ئەفەریقیا ، مێردەکەم مردووە و خاوەنی پێنج ملیۆن دۆلارە ، تۆ بە کەسێکی شیاو ئەزانم ، ژمارەی بانکیت بنێرە ، هەموویت بۆ ئەنێرم ، لەوێ بیدە بە فەقیر و فوقەرا ..)

⋆ تێلیگرام:
(باوکە ، ئەوە بۆچی جواب نادەیتەوە ؟ غازمان نەماوە .. داوای دێلیف□ریمان کرد ..بۆ تۆیش بانگ کەین ؟)
(ڤێستقا□ی ئەم جارە ئەبێ بێیت ، قەینا هیچ بڵاو مەکەرەوە …)
(کاکە گیان ، لە خۆت بایی مەبە ..بە پیاوت ئەزانین بۆیە تێلت بۆ ئەکەین)
(ئەزانم مەشغوڵیت .. زێرابی گەڕەک گیراوە ، حەفارەیەک و سێ کرێکار لە بەیانییەوە خەریکن .. یەکی شەشت هەزارمان مەسرەف کردووە ، ئەوەی تۆیش من دەفعم کرد ..مۆبایل مەشغوڵ مەکە)
....
....

گۆرانی ئارەزووەکان.. شیعری:

ستیڤان شەمزینی

سەرم دۆڵا بێکی هەڵکورماوە
هەزارەها نهێنی
خۆی تێیدا حەشارداوە
هەزاران وشەی شەرمنی
تێدا قەتیس بووە
دەمەوێت تۆزێک ئازایەتی
قەرز بکەم
تا هاوارم بگاتە کەشکەڵان
ل□بر□وە لە دڵی شیعرێکەوە
جاڕ بدەم
ژنێکم خۆشدەوێت
دڵێکی سپی و
رۆحێکی سەوزی هەیە و
خەونەکانی پەمەیین
ئای چەند ئارەزوو دەکەم
دڵی خومکراو و
رۆحی زەردهەڵگەڕاو و
خەونە خۆڵەمێشی□کانم
لە پەرستگەی عەشقیدا
رەنگ بکەم
چەند بە تاسەوەم
تەکیلای ماچی
بڕژێتە ناو پەرداخی دەمم
مەمکەکانی بەربنەوە
ناو دەستم
چاوە خومارەکانیشی
ببڕێتە چاوم
ئەو دەمە بەرووتی
خۆمان پێکەوە
گرێ دەدەین

چاوەکانم ماندوون
رەنگە نەتوانن ببینن

پێتان سەیر نەبێت
بڵێم دەبیستن
وەختێک ئەو ژنە دەڵێت
وەرە بمگرە خۆت
با فۆتۆیەک بۆ مێژوو بگرین
تۆ لە باوەشی مندا
منیش
لە شەوێکی ئیرۆتیکی تۆدا
گوێیەکانم کاس بوون
رەنگە نەتوانن ببیستن
پێتان سەیر نەبێت
بڵێم دەبینن
ساتێک ئەو ژنە
بە چرپەوە دەڵێت
وەرە لە ئامێزما بنوو
تەماشام بکە
لەمدیو پەنجەرەیەکی روونەوە
ئەوەتا لە ئاو رووتترم
ئەی ئاگرترین پیاو
کەرەمکە لەناوما دامرکێوە
زمانم زۆر لە مێژە شکاوە
رەنگە نەتوانم بپ□یقم
پێتان سەیر نەبێت
بڵێم فام دەکات
کاتێک ئەو ژنە بە سرتە دەڵێت
وەرە با پێکەوە بنووین
لەسەر سیسەمی نارنجی ئارەزوو
پێکەوە لەسەر بەردی رەقی وجود
وێنەی رووتیمان هەڵکۆڵین

شتێک لەناو مندا
هەمیشە کپە
شیعر نەبوایە
کەڕولاڵ دەبووم
زمانێکی ترم دەوێت بۆ وتن

گوێیەکی ترم گەرەکە بۆ بیستن
قەڵەمێکی ترم پێویستە بۆ نووسین
ئەو رێگایانەی پێشوو کۆن بوون
ئەو شیعرانەی تر گشتیان وتران
ئەو گرێیانەی زووتر هەموو کرانەوە
رێگەیەکی نوێ دەدۆزمەوە بۆ وتن
شێوازێکی نوێ دادەهێنم
بۆ دەربڕینی ئەم ژاوەژاوە کپە
لە هەوڵدام لەسەر نەریتی رەشەبا
لەگەڵ خۆمدا ئەو ژنە ببەم
بەپێی ئامۆژگاریی حەزرەتی پایز
گەڵا گەڵا
وەک درەخت رووتی بکەمەوە
بە چاوکردن لە لاولاو
بە دیواری غروریدا هەڵگەڕێم
بە گۆرانییەکی نەشئەئامێز
مەمکەکانی لە زیندانی ستیان
رزگار بکەم
بە دەم چڕینی مارشی ئارەزووەوە
دەمم بخەمە ناو دەمییەوە
من دەمەوێ بە شێوازێکی نوێتر
بلکێم بە قەدەری ئەو ژنەوە

پێویست بە ژماردنی شەوەکان ناکا.. دڵکەش قادر

باسی برینی چیام بۆ مەکە
من نغرۆم لە برین
لەناو لیڵی چیام.
باسی ونکردنی خەیاڵ مەکە

من خەریکی نووسینەوەی مەحاڵم
لەناو ونکردنی ونبووندا.
باسی بارانم بۆ مەکە
من لەبیان ون بووم،
دڵم پڕە کاکتۆزی ژیان.
باسی ڕووناکیم بۆ مەکە
من شەوگارم پڕە لەتەنهایی
سینەم چرچ بۆتەوە
سێوی باغی ئیرەمم
پڕە لە گریان.
لێرەوە پێویست بە ژماردنی شەوەکان ناکا
پێویست بەڕەواندنەوەی خەو ناکا
پێویت بەورتە ورتی بێسوود ناکا
ئیتر تا قیامەت لێرە نابی.
سلێمانیی
دڵکەش قادر